

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13444

DODL UN SHAY-KHALI

Itzik Kipnis

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

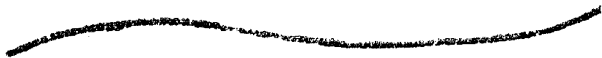
Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

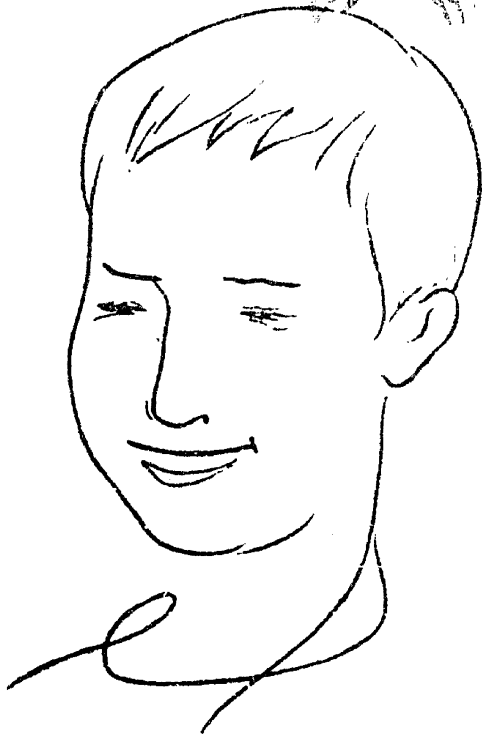
The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

במסגרת תוכנית פיתוח
המיון והמיון

13/4/20

א. קיפניס

דאָדל און שאַי-כאַלי

פּאַבליאציע יידישע ביבליאטעק
אין פּרעסע ארכיוו

צענטראַלער פּעלקער-פּאַרלאַג פּוּב. פּ. ס. ס. ר.
מאָסקווע — כאַרקאָוו — מינסק — 1930

מינסק. דרוקעריי פון ווייס-
רוסישן מעלכע - פארלאג.
בשט. 1040. סיראזש 3000.
גלאָויליטבעל 878.

דאָדל און שאַי-כאַל?

פֿאַניען געשענקט.

אליין איך מיט פֿאַניען
 דערביי בין געווען,
 און כּהאַב טויזנט מענטשן
 וועלכע האָבן עס געזען.

איך וויל איך דערציילן,
 ווי קינדער זיך שפּילן,
 ווי קינדערלעך קליינע
 א צייט היינט דערפּילן.

I

אין קיעוו באַם דנעפר אַ הויף מיט אַרמענער;
 דאָרט וואָינען אויך יידן און קריסטן
 (געפּירט האָבן זיך דענסטמאַל באַלשעוויקעס אין רוסלאַנד,
 אין איטאַליע—פֿאַשיסטן).
 זעען אַרמענערלעך טאַג-טעגלעך און הערן:

פֿול זײַנען גאסן מיט יונגע פּיאָנערן.
אליין (אָן ד? מאַמעס) איבער גאסן זיי גייען.
ווי געפרוּוּטע סאַלדאַטן אין רייען.
אין אַ פּאָן זיי האָבן, און אַ פּויק, און קלייזזיען—
אַלץ ווי געהער איז צו זײַן...

II

די טאַטעס באַ אַרמענערלעך פּוצן אָף גאסן די שײַך.
און אַרמענערלעך קאַטשען זיך אין קעלערס אָף דיילן.
און קינדער באַ אונדז אין די הויפּן
(כאַטש מע בעט אייך נישט ציילן)—
קינדער אין די הויפּן זײַנען פֿול נאָר און פֿול.

שפּילן דאָרט כעוורע און שפּילן.
יעדערער איז באַרימט מיט זײַן קראַפּט.
איינער ווייסט לעקטערי,
איינער ווייסט לענין,
אַ צווייטער ווייסט קוילן און נאַפּט.
באַרימט זיך דאָס אַרמענערל שאַיכאַלי אין הויף:
— איך קען אייך לאָזן באַלאַנגען פֿון זיין:
רופּט זיך אויס אַ צווייטס,
אַ יאַטל אַ רויטס:
— כעוורע פּלעצל,
הערט מיט קאָפּ!
באַ אונדז איז דאָ
אַ לאַקשן-טאַפּ
איך קען דעם לאַקשן-טאַפּ פאַרקויפּן
און אַ ריכטיק פּייקל קויפּן,
נאָר אַ פּייקל אַזעלכס — — —

— אוועלכסט?! —
איז ארויס דאָס ארמענערל
(דאָס שוואַרצע, ווי קויל
מיט א צעעפנטן מויל):

— אוועלכסט?
שוין אזוינס ווי אזעלכט!
אַט, ווי בא ד? יאַטן ד? קאַטן
מיט ד? שניפסן ד? רויטע
„שטענדיק גרייטע“!

— אויב אזוי ווייס איך!
כיר-כאַר-שאַר-כי!
א פייקל מיינסטו?
אין איך וועל דאָקאזשען
א פאפירענע פֿאַן — — —

שא, דאָדל, לאַך ניט,
וועסט זען וואָס איך וועל טאָן...

III

א וואָך האָט געשוויצט דאָס ארמענערל
אים איז, ווי זיין טאטן, קיין אַרבעט ניט שווער.
„כיר-כאַר-שאַר-כי“, — לאַכט זיין מאַמע צום פּוצער —
„כלעבן, פֿון אים וועט אַרויס א פיאַנער“.

און דאָס יאַטל פאַרעט זיך בא דער פֿאַן.
אַרבעט מיט אַן אַרויסגעשטעקטער צונג.
אַז פֿאַרב איז דאָ,
פאַפיר איז דאָ,

א שטעקן — דא — —
 איז שוין דאָס איבעריקע גרינג.
 און יענס, דאָס צווייטס,
 דאָס יאטל דאָס רויטס
 האָט גאנגען געפאלגט אפֿן טויך,
 געלאָפֿן, געיאָגט און געשוויצט
 און אָנגעפֿארדינט פֿאר דער וואָך
 א פֿינעף־זעקס גילן.
 —איצט מוזטו מיר, מאמע, קויפֿן א פויק—
 איך דארף זיך לערנען שפילן..

IV

ארויס זיינען יאטן מיט א פויק און א פֿאן.
 די הויפֿישע קינדער קוקן זיי אָן.
 דאָס ארמענערל שרייט:
 — Путь катоп!
 ypa! — — — —
 און דאָס רויטינקס קלאפט אפֿן פֿינקל
 — או — וואָ?!...
 ווי א קלעזמער א רעכטער אָן עכטער.

ווי א געלערנטער סאַלדאט,
 קלאפט ער צום טאקט,
 פונקט
 ווי מע זינגט:
 פויקנקלא — פּעראַלטער
 פויקנקלא — פּעראַלטער,
 פויקנקלא — פּעראַלטער,
 שטאַרקער קלאפּ!

האָבן זיך די שכינישע קינדער פארקוקט,
ביז איינעם געווען זינען אלע אנטציקט.

— — — — —
און אפגערעדט האָבן צווישן זיך קינדער אזוי:
„מיר, קינדער פֿון הויף,
קלייבן זיך צונויף
פֿאַרנאַכט
אַרום אַכט.
אי קליינע. אי גרויסע,
אי אלערליי,
צו צוויי אין אַ ריי.
דאָדל טראָגט דעם פויק,
דאָס אַרמענערל — די פֿאַן. —
זינגען

דארפֿן אלע אין קאַן!...
„סמעלאַ טאוואַר'שטשי“.
„לייט פעסן מאַיאַ“,
אַף יעדערן זאַל אַנקומען
איין לידל כאַטיאַב...)
אַזוי אַרויס פֿאַרן טויער
לעם רויטינקן מויער —
„פויקנקלאַפער — אלטער“
„פויקנקלאַפער — אלטער“
„פויקנקלאַפער — אלטער“
„שטאַרקער — קלאַפּ!!!“
דערנאָך זאָלן אלע
אויסשיסן אַ געזאַנג
און אוועק אַ גאַנג!“

V

פֿאַרנאַכט,
 אַרום אַכט,
 אַדק איז גרייט
 צוגעשניטן—אויפֿגענייט.
 זינען אַרום כעוורע פֿאַרן טויער
 לעם רויטינקן מויער,
 ווי גערעדט אַזוי,
 צי צוויי אין אַ ריי.
 דאָס אַרמענערל רופֿט אויס:
 — Пут катоп!

ура! — — — — —
 און דאָדל אַפֿן פֿיקל טוט אַ דונער:
 טראַך־טא־ראַראַך!...
 און מע דאַרף שוין גיין —
 אָבער אַז גאַסן זינען פֿול מיט לייטן,
 האָבן זיך יאָטן צערוקט אַף־די זייטן —
 „מיר שעמען זיך!“...
 — — — — —

אָבער דער פֿויקן־שלעגער
 אין דער פֿאַנען־טרעגער
 זינען דאָך ניט קיין נאַרן.
 זיי וועלן זיך ניט שטעלן האַרן:
 — ווילן זיי, וועלן זיי גיין,
 אַז ניט — איז ניין!

VI

גייען זיי זיך פֿאַרויס
 מיטן פֿויק און מיט דער פֿאַן,
 אינמיטן גאַס, — אויפֿנאָן.

אין פֿוּס,
און צום טאַקט.
און דאָס פֿיקל זיך קלאַפּט:
פּוּקנאַפּעראַלטער
פּוּקנאַפּעראַלטער
פּוּקנאַפּעראַלטער
שטאַרקער — קלאַפּ!
איינס! — צוויי! — דריי!
איינס! — צוויי! — דריי!

גייען מענטשן דורך פֿאַרביי
שטעלן זיי זיך אָפּ,
כאַפּן זיך פֿאַרן קאַפּ:
— ווער קאַן דאָס זיין??
פֿאַרן פֿורן דורך פֿאַרביי
(פֿורן פֿאַרן
פֿירן קאַרן).
שטעלן זיי זיך צו:
וואָס קאַן דאָס זיין??
פֿאַרן מאַשינעס דורך פֿאַרביי
(סיפֿאַרן מאַשינעס
אַף גומענע שינעס),
הודען און רופֿן,
פֿיפֿן און שטיפֿן,
פלוצים, — שטיי!
טו אַ קוק אָף זיי
אַף די צוויי
(אַן זיטן דארף מען בלייבן
פֿון אזא מיין קאַמעדיע...)
די טראַמוויען האָבן זיך צעשטעלט
(שוין אַ האַלבע שאַ פֿאַרפעלט).

מע קען ניט דורכפארן —
 אזוי פיל מענטשן פארשטעלן די גאסן.
 נאך דורכגעגאנגען א פאלק סאלדאטן
 מיט שווערע הארמאטן,
 האבן זיי זיך צוגעשטעלט:
 צי מע קען
 צי מע מעג, —
 מע מוז די יאטן לאזן וועג.
 די „נעפ“ פון די טרעפ
 האבן זיך צעבלוטקט די קעפ,
 זיך קאם ארויסגעקייקלט:
 — „מיר ווילן אויך זען ווער עס פייקלט!“
 און די צווייען
 זיך גייען
 מיט פארנומענע בדיקן.
 מע קוקט?
 זאל מען קוקן!
 פויקנקלא — פעראלטער
 פויקנקלא — פעראלטער
 פויקנקלא — פעראלטער
 שטארקער — קלאפ...

דערווייל האבן קינדער
 עפשער מערער פון הונדערט
 געלאזן זיך גיין
 אויך צי צוויי אין א ריי:
 אז די פאן איז רויט
 און דאס פייקל שיט שרויט
 קענען קינדער געוויס
 גיין אין פויס.
 און אז קינדער גייען,

גייען ערטערע באך.
 און פרארעזנאיא קאכט.
 מע יאגט, מע לויפט פון אדע וועגן
 די פירער אנטקעגן.
 נאר די מיליציע האט פארשלאפן.
 זי איז געקומען צולאפן —
 א פויק מיט א פאן.
 האט זי ווייטער נישט וואס צו טאן,
 בעט נאר מע זאל היטן „פאריאדאק“.
 — נישט — שלאגט זיך.
 — נישט — שטופט זיך.
 — גייט אלע שיין.
 — מינאסטאם וועלן מיר ערגעץ פארגיין.

VII

אלע לאכן, קוועדן אן.
 קלייבן נאכעס פון דער פאן,
 און דער פויקער שפילט געשמאק.
 אט, א דאדל!
 אט, א יאט!
 דערווייל שוין אין צענטער,
 אף גאס אף דער צענטער.
 די יאטן האבן זיך אפגעשטעלט
 פארן פיאנער'שן קלוב.
 — שפאן אף איין ארט! —
 האט אויסגערופן איינס
 א יאטל א קליינס.
 טופען כעוורע מיט די פיס אף איין ארט
 (ריידן נישט אויס צווישן זיך קיין ווארט).

זײַנען אַרויס די יונגע לענינער
מיט פֿאַרפֿלאַמטע פענימער
גלייך אונדז אנקעגן
און נעמען זיך פֿרעגן...
פֿלוצים:

— Пут катод!

דאָס אַרמענערל,

— Всегда готов!

די פּיאָנערן

(צופֿרידן און גערן).

און עס האָבן געשריגן אויך אַלטע,

אי קיין, אי גרויס.

די סימכע איז הייס.

אינמיטן מיטוואָך,

אינמיטן גאָס

— אזא יאָנטעוו, אזא ראַש —

Брат ты наш,

VIII

איצט קענט איר שוין פֿאַרשטיין,

ווי די זאך איז געווען שייין!?

עס זײַנען אוועק יעדעס

אָף די צײַטונגען־שפּאַלטן.

עס האָבן זיך אָפּגערופֿן אלע אנשטאַלטן,

דער „מאָסשוויי“ איז אַרויס

מיט שניפּסלען אַ מייע;

דער „מעלזכע־פֿאַרלאַג“ —

מיט ביכלעך אַ באַרג;

דער „סאַראַבקאַפּ“

גיט צוקער אַ קאַפּ.

דער „נארטיט“ —
 טרעפט וואָס ער גיט?
 אינמיטן גאָס קעסלען
 און קיכלעך און טיי.
 ווי דען?
 נישט אזוי?
 מיר מיט פייגעלען
 האָט זיך אָנגענומען צו פייגעלעך.
 נישט אינמיטן.
 מע האָט זיך דערוויסט,
 אז מיר האָבן די יאָטן געהיט,
 נישט אָפגעלאָזן אַף קיין טריט
 פֿון הויף נאָר אַרויס
 און ביז אַהער.

IX

ערשט שפעטער
 האָבן זיך די מאַמעס דערוויסט,
 דאָדלס
 און שאַי־כאַליס,
 וואָס אין שטאָט האָט זיך געטאָן
 מיטן פויק און מיט דער פֿאָן.
 דאָדלס מאַמע האָט געזאָגט:
 — „מיר זאָלן זיין“.
 שאַי־כאַליס:
 — „כאַלי שיהאָבן מאל כיינעו“...
 איצט זעט איר שוין, כעוורע,
 אז די מאַיסע איז אַ שיינע!

קיעוו, מאַרץ 1925.

צענטראלער פעלקער-פארלאג

פֿון פ.ס.ס.ר.

וו יי ס ר ו ס י ש ע א פ ט י י ק ו נ ג:
מינסק, פרייהיים-פלאץ, נומ. 17.

קינדער-ליטעראטור:

איציק קיפניס—

א א

אילוסטרירט, גרויסן פארמאט:
24 זייטלעך. פרייז 40 קאפ.

— " "

טאטעשי, טאטעשי

און אנדערע מיטלעך,
אילוסטרירט, גרויסן פארמאט,
50 זייטלעך. פרייז 65 קאפ.

— " "

טיקערט זיך א וועלט

א פיעסקע פאר קינדער.
44 זייטלעך. פרייז 40 קאפ.

— " "

זיי גרייט.

— " "

אט ווער מיר היינט
געפעדן איז.

ס. פאלאנסקי—

30 לידער פאר קינדער מיט נאטן,
52 זייטלעך. גרויסן פארמאט. פרייז 1 ר. 25 קאפ.